

Изази Недјељом.
 Цијена:
 За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
 СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
 НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
 за годину 6 ф., на чо год.
 3 ф., на четврт године 1 ф.
 и 50 новчића.
 За све остале земље у
 ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
 годину 20 франака, на по
 године 10 франака, на чет-
 врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Предлата шаље се у
 пшћеним писмима непо-
 средно администрацији „Гл.
 Црногорца“ на Цетиње, а
 може се и картом упућу-
 јем на пошту у Котор.
 Дописи шаљу се уредним
 тњу. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од
 реда 5 новч. За огласе веће
 и на дуже вријеме миље.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Ускре!

Хвала Богу, да ли ће нам ова светковина Ускреса Спаситељева донјети још који благодатни ускре?

Ми вјерујемо да је ускрсао Спаситељ, надамо се ускресу „плоти“; но да ли може бити ускрса и у животу међу племенима, међу народима? Да ли може бити ускрса у политици?

Хоће ли већ једном ускреснути Мир, по ускреснути јасно, славно, разгорјетно и несумњиво, да се сваки невјерни Тома може увјерити о истини тог жестоког ускреса! Хоће ли већ једном ускреснути Мир, онај Мир, пред којим је толико пута прао руке нови Пилат у Берлину; онај Мир те су га толико гонили и потказивали новинарски фарисеји повог Израјла, те су га толико мучили продски „намјесници“; онај Мир те је толико пута носио свој прет уз Балкан; онај мир те су га толико распињали и покопавали нови легијонари и делегијонари?

Прилика је да ће већ једном доћи и његов ускре. Та ево прође ова недјеља по цијелом свијету у тако славном миру, да ми не добисмо ни једног јединог брзојава од нашег бечког извјештача, а то је, ако се не варамо, први такви случај послје пловдивског преврата. Те тако ћемо брзо запојати: „Слава ва вишњих Богу и на земљи мир —“.

Но то је божитња пјесма; за ову су прилику црквени оци одредили сасвим друге. Ускршње пјесме поју побједу и славу послје луте борбе, послје тешких, крвавијех мука.

Да ли ће и Мир морати проћи тим путем?

Но и у најзгоднијем случају, и ако су му све мукe већ прошле, те ако је већ ускреснуо ил' ако брзо ускрене, не можемо се дуго радовати томе, упоређујући и даље свјетски живот са црквеним, јер — неће дуго ходити по земљи, брзо ће му доћи — „вознесеније“.

Овдје на земљи нема вјечнога мира, само је борба вјечита. Та и сам је Спаситељ дао свом апостоу Павлу мач у руке, а цијела је црква на овоме свијету — црква која се бори. ecclesia militans.

Нек буде божја воља! Наше је само жељети и молити се, ако се Мир „вазнесе“ у небо те на земљи остане Бој, да у том боју надвлада она страна уз коју је правда, те да сви праведници запоју Богу правде: „Да васкреснет Бог и да расточатеја врази јего и да бјежат от лица јего ненавидјашти славу јего!“

Промјена у Италији као да је повољна и у Берлину-Бечу и у Паризу, бар судећи по новинским изјавама. Бечко-пештанске новине као да су забравиле да су јутрос полагале све своје наде на Робиланта, те сад само доказују, да ни Крипси није противник Аустро-Угарске. Французима би милије било да је и Кајроли ушао у министарство, но за сад су задовољни што је морао Робилант пасти. Талијанска влада може се врло zgodно корисити тим обостраним задовољством — да л' искреним или по невољи, то је се не тиче — те удесити своје ствари тако да очува слободу свога рада и своје одлуке. То као да и јесте прави смјер и смисао нове промјене владе у Риму.

И Шпањолци се крећу.

Бисмарковом листу „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ јавља дописник му из Мадрида, како тамошњи лист Епока доноси глас из Хонг-конга од 30 марта (по нов.), како је тамо шпањолски посланик при њекој слави наздравно Француској и да се славно освети Нијемцима. Дописник додаје, да аустро-угарски посланик и остали гости нијесу могли уздржати своје највише чуђење и снебивање на такe ријечи.

Париски „Фигаро“ доноси занимљив разговор свога дописника са бар. Жомини, првим помоћником Г. Гирса. Жомини каже, да Бисмарк управо преклиње Русију, да чини у Бугарској што год хоће. Но Русија неће да се веже. Цар јасно види замку. Послије позпатијех ријечи Калнокијиних нема више говора о тројцарском савезу. Ако се Немачка и Француска зарате, стојаће Русија спремна с оружјем у руци и неће дати да се Француска уништи. Бисмарк хоће мир јер зна да је француска војска добра; но он је тако лукав, да га је мучно сазнати. Француска и Русија ваља да хране слободу свога рада те да држе мир и да ублажују духове. „Од како смо познали и уважили ђенерала Булашкера, није нам јасно, зашто га је Бисмарк онако нападао.“ — „Прије њеколико недјеља поручих Г. Флурану да каже —...“ ту прекида „Фигаро“ хотимице.

Аустроја и Румунија.

Бечка „Преса“ доноси под горњим насловом овај допис из Букурешта од 31 марта (по нов.), од свог редовног дописника:

„Некако оу се чудновато стекле прилике, да се у исти час, кад су румунска Величанства у бечком двору, као гости Њег. Величанства Ђесера, засјела за свечану трпезу, овдје у румунској скупштини нешто десило, што се не може дружије разумјети но као изјава против Аустроје. Кад се тако што деси у почетку обновљених договора о царинском уговору између Аустроје и Румуније, то не слухи на добро. Ко год личано, познати велики пријатељ и присталица Русије, употребио је, хотимице или нехотице, расправу о уређењу ријеке Прута, да сасвим јасно и разгорјетно излије своју познату љутине против Аустроје, уз одобравање већине скупштинске. Већ више пута, рече Коголничано, бјеху се Русија и Румунија сложили, да уреде ријеску Прут за пловидбу, но навијек се томе противила Аустроја, јер она налази политичку своју корист у томе, да забада трну здраву ногу и држи се тога правца ево већ 26 година; било би дакле крајње вријеме да се Румуни озбиљније одуру, кад је већ Румунија с Русијом у свему сложна. Говорник неће сувише да хвали Русије, но Аустроја заслужује остру критику (одобравање), јер та држава ради само на проласт Румуније. — Кад је послје предложено бивши министар иностраних послова, Н. Јонеску, да се у Кронштату и Черновиду поставе румунски консулати, да се тамошњи Румуни заштите од зулума Мадара, већина скупштине одмах је примила тај приједлог. И у ту се расправу умјешао Угарску преко сваке мјере изјавивши, да се Угарска одавна већ противи томе свјеру, јер Мадари не могу да виде румунске заставе у својој земљи. (громовито одобравање цијеле скупштине.) На пошљедан изјави Коголничано, да је његов идејал балкански савез и да је то једина права политика које Румунија ваља да се држи.“

Министар иностраних послова (г. Ферикидес) изјавио је, истина, да Румунија не тежи никако преко Карпата и да влада није мишљења предговорничког, но на то се дигла у скупштини са свијех страна толика граја на министра, да није могао ни изговорити што је почео“.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Сад нека Пилат
 Срамотно суди:
 Христос воскресе,
 Видите људи!

Сад нека рђе
 На Христа бруче...
 И судна моле
 Да њега муче!

Нека га муче
 Ка' слабог роба,
 Христос воскресе
 Славно из гроба. —

Падоме Залци,
 Снађе их срам,
 А Христос уста:
 Из гроба сам!

Падоме рђе
 И њине замке,
 Христос угледа
 Свијетле данке!

Падоме рђе,
 Зажди их плам,
 И на њих оста
 Вјечити срам!..

Рогановић.

„ИЗ НАУКЕ О ЈЕЗИКУ.“

(Наставак.)

14. Облици „почем“ и „почимати“ не ваљају, према староме: почити = почати и починати; него треба писати: почнеи почињати.

15. У Дубровнику се говори дрџајти, жџам, поскупјети, и дрџање поскупљивање, према ријечи драг, кад значи скуп. Отуда су загребачки чиновници за „лицитацију“ начинили ријеч „дрџба“. Али народ то зове (јавна) продаја с надметањем, продаја на више, као што, на против, „јевтамбу“, т. ј. „minuendo-лицитацију“ зове изда-

вање на ниже. „Милован је давао за овога коња сто гроша, а Радован је надметнуо пет, па остао на њему (за 105 гроша), вели Вук у своме рјечнику, код ријечи надметати. Српски и хрватски народ куповао је и продавао ствари јавно вјековима, као што свједоче ријечи за то у језику, а не тек од 30 до 40 година амо.

16. Али један од најљепших примјера варваризма, које српска Тоскана, Херцеговина, мора данас да чита у службеним својим повилама, јест овај: „почем су господом изасланици обскрљени са достамоћним унутетвима“.

17. Многи данас језици и говоре само учестане глаголе: допашати, навађати, превађати, отварати, мјесто доносити, наводити, преводити, отворати и т. д. То могу чинити само они, који не знају језика, него преводе с њемачкога. На примјер: превести, преводити, превађати, све троје значи übersetzen, али се разликују у томе, што прво значи einmal übersetzen, друго, трајно übersetzen а треће, mehrmals übersetzen.

18. Глагол црпети мијења се налик на грести, и има оваке облике: црпем, црпеш, они црпу, црпох, е, црпах, -аше, црпи, црпући, црпавши, црпао, пла, -ило, црпен, а, о; — црпеће.

19. „Кућу моју у тој и у тој улици постојећу“. Овдје се у ријечи „постојећу“ имају три погрешке: I. У нас нема глаголскога придева, „постојећи, а, е“, него се каже: који постоји; II постојајти значи мало стајати, као: почекати; потрчати, мало трчати, и т. д., а III „постојећу“ је са свим излишно; довољно је да се каже, на примјер: кућу моју у тој и у тој улици, — продајем из слободне руке. — То исто вриједи и за: „Добро моје, тамо и тамо, налазоће се“.

20. Придјев оићи, општи постао је од прилога (адверба) об наставком И, управо тј те по законима српскога јези, ка гласи оићи, а старога словенског обшћь, откуда је и у нас општи. На против, од ријечи скуп, скупски, може само постати скупштина (ски, сци,

шч, шт), а никада „скупшина“. — Овака су новачена црвена поша на врату млада човјека, да боље упадне у очи.

21. „Несмиљено“ такођер је тамно, (у Словенаца смилити се, смилувати се): српски се каже: немилеце, немилостиво, неумољиво. — Ријеч свећеник треба писати и по јужном говору све, а не свје-“ јер јој је основа свет, старо свят, а не „свѣт“.

22. Ту долазе глаголски придеви (партиципи) кавких нема у српском језику, као: „о извиљујућим и казну умаљујућим околностима“, „о олакшавајућим и отежавајућим околностима“, (коме нема кривице, коме се кривица узима за мању, коме ли за већу, олакшица, отежица); „тичући се“, (који се тиче), „истражујућа и ислеђујућа власт“, „о одевујућим и одбегшим кривцима“; „сљедеће“ (ово; као што долази, као што иде); „предидући“, „под суд падши чиновник“, „отпуштајућег се“, „прописати се имајућем“, (који ваља прописати), „наступившег“, „заблудившег“, „бешчастеће казне“ (које бешчасте, срамоте), „дејствително постојећи“, „предједавајући судија“, (који предједава), и т. д.

23. Осим тога, ту долазе и други облици и наставци, кавких нема у српском језику, као: „казним, о, а“, (кажњив), „видим“, (видљив), „казнитељни завод“ (казнен), „поучитељни“, (поучан), „примиритељни“, (примирни, умирни), „предваритељно“ (најрије се претходно), „убједитељно“, (начином који увјерава, увјерљиво), „дејствителни, о“, (прави, заиста).

24. Ријеч „пред-осторожност“ Руси кажу само „осторожност“; она долази од ријечи стража, руски „сторожа“, и по томе „остражап“ је онај који стражи, који има позор на нешто. Српски се каже смотрен, смотреност. — „Торжаствено“, није добро поерљено; по ријеч гласи у староме трџьство, и по томе би српски било трџанство; она долази од основе трг (шијаца), и значи: оно што бива на тргу, а то је светко-

вина; свечано. — „Удовлетворити некому“, „удовлетворење“, каже се задовољити кога, дати коме задовољење. — „Благодејање“, добротинство, поштора, корист (beneficium juris). — „Дејетвовати“, радити, порадити, дјеловати. — „Под ведомством друго власти“, у подручју друге власти, подручник, -ица, („подиљени“); руско „вџдомство“ department, ressort, jurisdiction. — „У вопросном злу“, у зду коме је ријеч; зду под питањем. — „Тонрв“, тек, истом. — „Сажитељи и поданици“, становљаци, и држављани (државни грађани). — „Благовремено“, на вријеме, за рана. — „Дозвољење“, „дозвола“, „дозвољити“, допуштење, допуст, допустити. — „Вјерозакон“, („вјерени“ закон), „вјерозаконски“, вјера, (закон), вјеровни, вјеропеновједни. — „Опредјељене“, одредба, намјена; на мјесто свога позива. — „Притежање“, „притежалац“, државина, држалац. — „Обиталиште“, стан. — „Художество“, умјетност, (kunstgewerbe) вјештина — „И овима подобна“, и т. д.; „подобан“, сличан, налик на што; у српском језику подобан, (гледај ту ријеч у Вукову рјечнику) значи zgodан, удесан, кадар, вичан. — „Сујевјерје“, празновјерица; соун у староме значи празан, ташт. — „Родооскрјење“, скврњење, скривање е рода. — „Удобовљава се“, наликује, пореди се, изједначује се. — „Сирам“, према (стари придјев прѣмъ о, а). — „Правитељствени“, државни, владин, државне управе. — „Опетожатељство“, прилика, околност, оно што. — „Заточење“, сужањство. — „Управљивати“, вршити, вјежбати, (т. ј. вјештбати); у нас је управити по значењу налик на испразнити. — „Обвињени“, окривљени. — „Доказатељство“, доказ, свједоба, zeugniss-aussage, нека свједока, свједочанство, zeugniss. — „Справедљив“, правичан. — „У вјештествени“, у главноме, по материји, битно. —

Из новина.

Има свакојаких чуда на свијету, и данас као и тада кад је безазлени римски пјесник био узвикнуо: *Omnia jam fiunt, fieri quae posse negabam*. Но највише се се чуду зачудити паши читаоци кад речемо, да је новосадско „Наше Доба“, оно исто „Наше Доба“ чији су се јунаци до јутрос јуначки задјевањем Црне Горе, да је то исто „Наше Доба“, у свом 35-ом броју од 22 марта (3 априла) о. г. донијело овај чланак:

»Словенска служба код римокатолика у Црној Гори.

Политички листови почеше доносити гласове, да ће се код римокатолика у Црној Гори увести словенска служба, надовезујући тим гласовима различите политичке конјектуре.

Моја је намјера да поштовану читалачку публику са (*sic*. Да није *lapsus calami* мјесто трећег падежа? Ур.) становишта канонског права, докажем, да глас о употреби при богослужењу словенском I. не би била новина код римокатолика, II. да словенска служба, кад би се увела у Црној Гори, не би долазила у сукоб са обредима латинске (римокатоличке) цркве. III. пак, што спомена о словенској служби има баш и у самом конкордату између Црне Горе и римокатоличког папе. Конкордат је уговор (*Vertrag*) између владоца (или пресјелника републике) с једне стране, а папе с друге стране, као оличена поглавара; који ту форму има, да уреди различите одношаје (*status in statu*), да су закони, односно установе црквене са земаљским законом у сугласности т. ј. да не колидирају међу собом; а у различитим државама долазе на различите начине до правне моћи, а тако исто на различите начине могу и престати. Конкордата има у главном двије врсте: са католичким државама и са акатоличким. Оволико ради увода.

Свима нам је још у скорашњој успомени склапање конкордата између Црне Горе и папе, односно између преч. г. Јована Сундечића и покојног државног секретара Ф. Јакобинија св. римокатоличке столице, као опуномоћника обје стране.

У конкордату између осталог стоји, да прабискуп „благодарење“ за Господара и за цио Дом, има при свршетку сваке службе, коју буде он служио; мора то благодарење на словенском језику чинити. То стоји у конкордату, дакле глас, да Господар Црне Горе жели, кани увести словенску службу за римокатолике у Црној Гори. (Овдје је свршетак става остао пиесу у перу, а уреднику у — ланису. У осталом ипак се разумије исто као и непотпуни став о „благодарењу“. Уред.) Ја себи ту верзију ако постоји, овако тумачим. Господар Црне Горе као

уговорник жели право раширити наиме, да се и право читања мисе на словенском језику не ограничи само на „благодарење“, него и на све обреде, позивајући се тиме сигурно на праксу (јер о допуштању или недопуштању словенског богослужења не може ни разговора бити) или рецимо баш и на привилегије издате од папе Словенима, а посебно (тебу да се каже да сам шовиниста) Хрватима у севској бискупији, неузимајући у овој расправи, зашто су папе те привилегије давали политично, јер то за овај предмет не спада, да обреде црквене могу и на словенском језику глаголским писменима читати.

Даље нам је познато, да је, када је ово прије неке године папа прве свесловенске апостоле св. Тирила и Методију уврстио у свеце за све римокатолике, да их славе као свеце, право читања миса за словенском језику раширио, допуштавши не само за бискупију севску, него и на остале. Тако видимо, да је преузвишени г. Јосип Јурај Штргомајер, бискуп сријемски и босански у Бакову, приликом посвећења Југослав. Академије, хрватски је посветио т. ј. при посвећењу је мјесто текста латинског, хрватски био. Тако исто имао сам прилике читати у новинама, да је прије неку годину одмах послје допушта латинског и високопречасни господин абат св. Димитрија сријемског, Илија Округлић, парох петроварадински, читао, ако се не вaram, и прошле године о светковини св. Методија мисе на хрватском језику, једино не допушта читати мисе на хрватском језику узорити кардинал г. Јосип Михаловић, арцибискуп загребачки, са радом мени не познатих.

Дакле да ресумирам.

Читање миса на словенском језику, не долази у сукоб са обредима односно са институцијама цркве западне, друго читање мисе на словенском језику не би била новина у цркви западној, јер налазимо да је већ била словенска миса и пређе, не спомињући овамо, да се не зборкам и читање словенске мисе глаголским писмом у Прагу у манастиру, ако се не вaram, Емаусу, а све да ова два навода горе стављена нијесу, која су и привилегијама и праксом већ постојала и која још дијелом и постоје. Овај је трећи наиме гдје се у конкордату Црне Горе допушта, да се „благодарење“ словенским језиком вршити мора; а тај трећи навод био би довољан за подлогу о уважању словенске службе у Црној Гори. А ко је верзиран и који зна какову власт папа у цркви римокатоличкој има, томе ће појмљиво бити, да, ако се словенска служба у Црној Гори увече, тај би чин посве наравни и законити био.

Оволико набох за потребно, да беспристрасно, а на чистом основу канонског права изнесем своје мишљење о уважању словенског језика при мисама код римокатолика у Црној Гори, а ако би се то увело да поданици Црне Горе римокатоличке вјероисповиједи до словенске службе боље дођу, ја држим да би то једина заслуга

била Господара витешке Црне Горе, Николе Петровића Његуша, који се и у овој прилици показао као врли владар и брижљиви отац звог народа, без обзира на вјеру, на чему ће римокатолици ваада му захвални бити.

При завршетку овог чланка дође ми до руке „Српски Народ“ гдје у 13-ом бр. ове год. под страним новостима доноси глас из Црне Горе, да је римокатолички папа одобрио римокатолицима Црне Горе, да им се може служити служба божја на словенском језику.

У Новом Саду, 12 (24) марта 1887.

М. М.

Из Великог Суда.

Бр. 76. Г. 1879.
7 децембра.

Стева Гаврилова убио Ђуро Стеванов, оба из Додоша.

Ђуро Стеванов Мијајловић из Додоша, доведен пред суд као убица Стева Гаврилова, каже:

„Имам 16 година. — Признајем да сам убио Стева Гаврилова, али сам га убио нехотично, а било је овако: Бјеше ред воду Јока Илијина да стражи на Бакине Тигле, и у том воду били смо ја и Стево Гаврилов Лубарда на стражу. Ми смо се у то вријеме ваада палили и играли без икаквог иједа. Стеву је било 22 године, ма је био врло шалив

„15 јуна пође Стеван својим послом у Враћину. Онда ја узем његову острагушу и два фишека из његове ћесе а један из моје, да њима гађам биљегу. Потље два сата Стеван дође из Враћине. Ја му кажем, да сам му узео два фишека и његовом острагушом гађа биљегу. Он рече: „Јеси ли је очистио?“ Рекох му: „Јесам.“ Онда Стеван пође да види, колика сам му узео фишека и, кад се врати, рече ми, да сам му узео више но два фишека, па ми узме мојих четири фишека. — Ја му речем: „Неће п'их узимати пријед но ми душу узмеш!“ А то му рекох од шале, јер смо се ваада палили и лијепо држали. У томе он крене низа скале, а ја за њим носећи вељу пушку у руке, да идем на стражу — ма фишеци бјеху при њему остали. — Кад бјесмо у еред скала, он се узврати и рече ми: „Кућеш с том пушком?“ — и привати је лијевом руком за грлић те је себе макну. У том се пушка омакне и убије га више лијеве ексе. То је било у сучанин заход.

На питање, је ли кога ту било кад су се свађали око фишека и кад је Стеван погинуо, одговара Ђуро:

„Кад смо се ми око фишека препирали, био је Мишо Машов у кулу“.

Мишо Машов Моштрокол каже:

„Истога дана како Ђуро говори, т. ј. 15 јула, погинуо је Стево Гаврилов у кулу на Бакине Тигле, и то овако: — Тај дан бјех био у поље да радим и, кад дођем

Да видимо примјере.

Ми се, за сада, не ћемо освртати на наше књиге и новине, штампане латиницом, те се налазе у књижевној области Загреба. Тијем писцима врло је мучно отрести се сасвим оног неодољивог службеног накарађивања нашег лијеног језика, те га је Бошковић, и ако тек мимогред, ал ипак довољно јасно пзнао и доказао.

Загледаћемо само у новине те налазе, тако рећи, у области умнога рада самога Јована Бошковића, било да су се затекле у часу кад су се штампале примједбе „из науке о језику“, било да су од оног доба поникле; а више је ових потоњих. Та је област Србија, нарочито Биоград и Војводина.

Узмите ма који број од најчитанијег листа у Србији и у Српству — бар је „најрастуренији“, јер на челу му стоји да се растура у 4500 примјерака — па ћете ма у којој рубрици наћи по којој погрешку која, по учењу Бошковићеву — и његовијех старијих по науци — долази у врсту неопростивих „солецизама“. Ту ћете наћи или „ви“ (прво лице множине) у мјесто „бисмо“, или „његов“ мјесто „свој“, „чињеница“ у мјесто „чинилац“ или „чинилица“ и т. д. и т. д.

А *propos* „чињеница“. Ако се добро сјећамо, а не ће бити да се варамо, читали смо у једном биоградском листу — не можемо казати да ли је био службени или тек полуслужбени, а можда и обоје — један говор коме је била намијењена државна, да не речемо историјска важност, и у коме се налази ријеч чињеница, погрешно у мјесто чинилац или чи-

на Бакине Тигле, набох у њу (у кућу) Стева и Ђуро ће се играју и чух ће рече Стеван Ђуро: „Што си ми узима фишеке?“ на поче своје бројити, али му нема три; онда узме из Ђурове ћесе четири. Ђуро му одговори: „Немој ми, Стево, узимати те моје фишеке, е ћу ја тебе или ти мене душу узети!“ (али то смо овако разумјели у више пута) И то се зборили шалом и смијехом. У томе крену низа скале Стево први, а Ђуро за њим са дугачком пушком у руке и, кад дођу на доњи таван, чух пушку ће пуче. Онда сндох и набох Стевана мртва, а Ђуро више њега стојало. А бјеше доша пријед мене Нико Малишин Јовићевић. — Што се тиче друштва покојнога Стева са Ђуром, то могу кветвом потврдити, да су, у спољашности, ваада лијепо живјели“.

Нико Малишин Јовићевић говори:

„19 јула 1878 године игра се Стево Гаврилов и Ђуро Савов на кулу Бакине Тигле. На подне пође Стево својој кући а Ђуро узме његову острагушу да гађе биљегу и рече: „Неће ме карати Стево.“ Кад Стево дође у кулу (од Враћине ће му бјеше кућа), ја, са још осам или девет људи сјеђасмо под кулом и чујасмо ће се играју шалом. Још Стеван рече Ђуру: „Дај му, Ђуро, оне моје четири фишека.“ А Ђуро му одговори: „Нијесам ти узео но два, и један си ми од њих дуђа.“ У томе пуче пушка на кулу. Онда ја и сва дружина пођосмо у кулу, а кад виђесмо Стевана мртва, питасмо Ђура, што му би? Он рече:

„Убите ме, Бога ви, јер сам ја убио Стевана!“ па закука. Тада дође Мишо Машов озго са куле. — И то се могу Суду потписати, да нигда нијесам ни чуо ни видио да је међу њима било иједа и не ваада држали лијепо и од своје заједнице ваада красну шалу проводити и, баш у то вријеме на кулу лијепо су се држали шалом“.

Велики Суд, пошто разумије испит Ђуров, а тако и свједока Ника Малишина и Миша Машова, позва, ради бољег изјештаја, Пера Шоћа, који је био старијина стражара на Бакине Тигле.

Исти показа ово:

„Тај дан, кад је Ђуро убио Стева, нијесам био на Бакине Тигле, али ми је казао Нико Малишин и Мишо Машов, као што су очиговали у свом испиту. Што се пак тиче Ђурова и Стевова живљења, они су ваада лијепо живјели и тијех дана на Бакине Тигле много шале проводили; а ја, по мојој души, наоходим слично, да је Ђуро убио Стева нехотично“.

Покрај свога лијеног живљења Ђурова и Стевова, те и ако Пера са друштвом наоде да је Ђуро убио Стева нехотично, Суд изводи из ријечи што их је Ђуро рекао Стеву, да ће му „фишеке дати или један другоме душу узети“, и одмах га иза тога убио, да је мучно вјеровати да је мучно вјеровати да је Ђуро убио Стева

нилица. Но што је најчудноватије, тај чудновати докуменат штампан је неколико дана послје Бошковићевијех чланака „из науке о језику“, а можда и једанак.

Но оставимо политичке листове, њима је главна брига што пишу а не мисле како — о томе ћемо на пошљедак прозборити коју, но да видимо како стојимо у погледу језика са књижевним листовима што излазе у Србији.

Србија има два часописа књижевна: Отаџбину и Српство. Језику „Отаџбине“ не можемо озбиљно замјерити, по то се не тиче Бошковићевијех примјетаба, јер уредник је „Отаџбине“ књижевник старе гарде, који је исто тако писао прије године 1881-е као и послје.

„Српству“ је сад „година II“, а задатак је томе листу његовање и ширење српске свјести с једне, а сузбијање бугарштине с друге стране.

Но какви је језик те му је намијењено да извојује побједу том лијепом, узвишеном смјеру?

Не питајте!

Узмимо, на дохват, број 4 од 15 фебруара 1887. На стр. 27, а под насловом: „III. Одјељак историјски. О заставама, грбовима, стеговима и знамењу српском. — Једно вечерње предавање официрском кору IV. активука, бив. командантом М. С. М. III. добров. одреда. 14 фебруара 1886 год. на св. Ђурђа Кратовца Србина, у Врању. — II део. (наставка) О општепародјем Српском Духовном Грбу.“ — има овај немогући пасаж:

„Кад је се (*sic*) које племе омет тако разгранало и разпрострало, да, према својим

„Полробно“, појединце, у појединостима, на по се, потанко, опширно. — „Проузроквати штету“, оштетити, учинити штету, оштећавати. — „Чрез то“, тим; „дјело, чрез које какав човјек живот изгуби“, дјело, којим какав човјек... — „Из користибуља“, користи ради. — „Из сладострастија“, ради ерамотне тјелесне насладе. — Из пакости, из освете, из немарности и непажње. — „Предумишљено“, напријед смисљено; „предвидјети“, напријед видјети; „горепоменути“, напријед помонети или горе поменути, ако је занета на горњој страни листа. — За старела злочинства и пресуде; али не „о застарелости“, јер то је *abstractum*, него о застарјевању.

25. Германизам је, кад се каже за дјетиња: „десет година стар“ (*zehn jahre alt*). Српски се каже: десет му је година, или, има му десет година.

26. „Наклада“, „накладник“, то су по њемачкоме *verlag, verleger* начињене ријечи. Глагол *класети, класем*, ријеч је обласна и значи *мелпнути, stellen, legen*. Ми, и ако имамо ријеч: *клада, опклада, покладе, прикладан, складан, укладнице (passepoil)*, омет се „наклада“ тако мало разумије, као и „складба“ (синтакса, наука о реченицама). Српски се каже издање (књиге), о трошку или трошком тога и тога, књижар издавач. Италијанци кажу: (*den verlag eines buches übernehmen*) *imprendere la stampa d'un libro a sue spese, im verlage des...., alle spese del tale*; и т. д. — Према свем томе, и ми треба да избачајемо њемачко-чешке ријечи: „накладател“, „наклада“.

27. „Без да“ такођер је германизам; *) *ohne dass*. Предлози у нас стоје увијек уз падеж, а никада пред савезом. По томе, може се рећи без мога знања, или а ја за то не знам, а ја за то нијесам ни знао, а ја за то и не знајући... Никако пак: „ја за то без да знам“.

*) Да нијесу и Нијемци узели са запада или с југа: — *Sans que, senza che* — ?

Толико ће бити довољно да се види, какве је врсте умни рад Јована Бошковића и на што је смјерао кад је прегасо да оплијени нејаке расаде наше младе књиге од многе недопошчачи и од наметљивијех дивљака у језику.

Је ли успио у том послу? Је ли бујад и недопошчад уништена у врту књижевности, или јесу ли бар лијехе тога врта мало чистије од јалове травурине? Је су ли се бар главне примједбе Бошковићеве толико примиле, да се то јавно види у књигама, особито пак у новинама, те да ни један уредник неће примити у свој лист какви прилог у коме би писац гријешно против тијех примјетаба?

Вријеме би већ било да се па то питање може одговорити, јер има већ њекијех шест година од како је тај рад први пут угледао свијета, а у том року развила се српска књижевност, управо не толико развила колико набујала, особито дневна, новинска књижевност, већ дотле, да у новинској подносивости и одољивости — да не речемо сатурабилитету — народа нема више здравога мјеста које би могло поднијети новог листа, већ ако који не би угинуо. И у том свијету већ као да ником не може свапути док другом не смрче.

Па ипак: Од рада Бошковићевог, у свем том изобиљу — слагачкога посла, нема никаквог уснјеха, или барга се тако мало види, да пије вриједно ни споменути.

Скоро сви књижевници а новинари, за које се у то вријеме може рећи да пишу доста правилно, ти су тако писали и прије Бошковићевијех замјерака ишчравака.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 4 априла.

(Из Доора.) У недјељу 29 марта, послје јутрењег вјежбања, добила је цетињска варошка чета заповијед да се стави у ред пред свијетлим Двором. Његово Височанство Господар и Књаз изволио је ту изјавити Своје највише задовољство са ванредно брзим успјехом те чете у новом војничком учењу те је изволио обдарити сваког војника једним пршњаком (џамаданом) с рукавицама, а офицере те су чети били учитељи у Никшићу, сабљама. Чета се захвалила свом Узвишеном Господару трократним „живно!“

(Страсна недјеља) прошла је, као и навјек, у посту и молитвама. На велики четвртак остojала су Његова Височанства са цијелим свијетлим Двором и многим народом вечерњу службу страсти Христовијех, слушајући побожно страсна јеванђеља како их је лијепо читао Преосвештени Митрополит. — Тада је први пут служио у цркви цетињског намастира о. Симеун који је, свршивши духовну академију у Клејеву, закалуђерио се у Русији те дошао у свој завичај да посвети свој вијек служби бојској.

Првијех дана страсне недјеље почело се вријеме ломити и обртати те, што ближе Ускресу, све се гушћи облаци купе око нашијех главица, све се обилатија дажда слијева у поље цетињско. Прилика је да ће нам Ускрес бити кишовит.

(Г. Х. С. Шунте), секретар посланства Вел. Британије на Двору Његовог Височанства, кренуо је у прошли уторник за Инглеску. Г. Шунте добио је од своје владе шест мјесеца одмора и наумио је провести то вријеме у свом лијепом завичају. Ми се надамо да ће се послје тога рока врати у нашу средину, по могуће је да ће му се одредити и које друго мјесто.

Ко је гођ имао прилике састајати се чешће са Г. Шинлејом, поново је јамачно најљепше усменуо о њему. И ако је, из дјетињства, навикнут био на веће удобности, на свако изобиље јавног и породичног живота, он то нама није дао познати, пити се снебивао испред нашијех неразвијених и сиромашнијих прилика, но је, поред све своје младости, расчитивао с во-

лом каквог старијег стручњака за све што је наше. Увидивши да се народ не може довољно познати ако му се не зна језика, г. Шинле се латио да научи српски језик и, за врло кратко вријеме, уснио је у томе савршено. Научивши српски, он је врло брижљиво купио и читао српске књиге и новине и редовно би прочитао сваки број нашега листа, с крај на крај. По цијеломе понашању младога дипломате инглеског могао се познати прави питомца омиљене велике школе инглеске властеле, чувеног Оксфорда.

У оци свога поласка имао је Г. Шинле част бити примљен од Његовог Височанства на опроштајну аудијенцију.

Књижевне вијести.

Уредништво је примило на приказ: ОБЫЧАИ И ПЪСНИ ТУРЕЦКИХЪ СЕРБОВЪ (въ Призрѣнѣ, Инекѣ, Моравѣ и Дибрѣ). Изъ путевыхъ записокъ И. С. Ястребова. С.-Петербургу. Типографія В. С. Балашева, Екатерининскій кан., № 78. Год. 1886. Велика 8-на. Стр. 498.

Ово је садржај књиге, по насловима главе:

Предисловіе. — Крсно име (Слава). — Пресава. — День св. Игнатія. — Кољада. — Сочельникъ и первый день Рождества Христова. — Малый Божичъ или Василица. (1-е января). — День Богоявления. — День св. Иоанна Крестителя (7-го янв.). — Сырная недѣля. (масляница). — Великій постъ. — Лазарица. — Страстная недѣля. — Пасха. — Юрьевъ день (23-го апрѣля). — Иереминъ день (1-е мая). — Преполовение пасхи. — Додолъ. — Видовъ день (15-го јуна). — Жатва. — Обыденныя пѣсни Маракскія, Призрѣнскія, Дибрѣкскія и Косовскія. — Пѣсни Средекской и Сиричичкой волостей. — Моравскія пѣсни гусларов.

IV. Обычаи и пѣсни при свадьбахъ: Въ Призрѣнѣ. — Въ Инекѣ. — По селамъ призрѣнскога и инекскога округовъ. — Въ Моравѣ. — Въ Дибрѣ. — Пѣсни въ день св. Николая зимняго въ дополненіе къ свадебнымъ въ Дибрѣ. — Обычаи при рожденіи дѣтей. — Стрижка волосъ у ребенка. — Обычаи при погребеніи умершихъ. — Словарекъ къ пѣснямъ.

Првом приликом ћемо доијети својим читаоцима најљепше угледе из те занимљиве књиге.

ПРИПОВЕТКЕ Милорада П. Шапчанина. Књига пета. — Издање српске књијаре и штампарије Браће М. Поповића. — Мала 8-а, стр. 198. — Са сликом Милорада П. Шапчанина.

У тој су књизи ове приповијетке: I. Монах Ђенадије. — II. Двадесет

пести. — III. Поремећен план. — IV. Сат. — V. Сургул.

Од прве четири књиге није ово уредништво примило ни једне.

Уредништво „Српског Листа“ јавља да је примило:

СПОЉАНЊИ ОДНОШАЈИ СРБИЈЕ НОВИЈЕЛА ДОБА. Прва књига. 1848—1860. Написао Јован Ристић, у Биограду. У штампарији краљевине Србије. 1887.

Ова књига садржи већ позната проучавања српског државника, на ново прегледана, која су штампана била, под насловима „Србија и српски покрет у Угарској 1848—1849“, — „Србија и кримска војна 1853—1856“, — и „Пронаст олигархије 1856—1858“. Одзив, која су ова дјела наша у Српству и Славенству охрабрила су писца, како у предговору каже, да свој рад настави. Отуда су постале двије нове главе, које обухватају спољашњу политику књаза Милоша за друге његове владавине и нацрт општег политичног правца друге владавине књаза Михаила, а то су проучавања под насловом „Рестаурација 1858—1860“ и „Ново Доба 1860—1862“. У овој првој књизи налази се ово ново проучавање о рестаурацији, уз три прва и позната. Толико на први поглед у књигу, о којој ћемо напосе говорити, познајући дјелимце њезину драгоценост.

Књига, у врло укусној форми, има 447 страна. Цијена јој је 3 динара.

Уредништво „Гласа Црногорца“ није примило те књиге; а да нам је по слата, могао је стићи истом поштом, којом нам је дошао онај број „Српскога Листа“ те јавља о њој.

Даље јавља „Српски Лист“:

„Из Биограда нам пишу, да ће сад о ускресу изаћи први број „Српскога“ Дра Драгише Станојевића. О томе листу, који ће недјељно излазити у форми књижице, већ је било спомена у нашем листу. Дра Драгиша Станојевић познат је као учен и даровит публициста. И ако је до сад своја властита социјална начела бранио, сад ће се он, ради данашњег стања у Србији, држати радикалног „Одека“, да у опозицији против данашње системе буде сложеног рада. „Србина“ препоручују „Одјек“ и „Н. Уставност“. Ми тако исто с наше стране.“

И нама је јављено да ће први број „Србина“ брзо угледати свијета. У писму, којим нам се то јавља, пише и ово:

— „Србина“ је најтоплије препоручен од оба овдашња опозициона органа: од радикалног „Одека“ (види бр. од 20 јануара 1887), и од либералне „Нове Уставности“ (види бр. од 18 јан. 1887). Биоград сам дао је близу 400 претплатника. Укупан број износи данас нешто преко 1000. — Кад се узму у обзир данашње зле прилике, као и то да су претплатници само из Србије, одзив се мора сматрати као ванредно добар. — Из осталих српских зема-

вором“, кога је те вечери држао г. Драг. В. Поповић и т. д.“

У том говору вели говорник, између осталог (стр. 31):

„Ја мислим, да нигде у краљевини Србији, нема брата Србина, који би према судбини и тужном гласу ове наше браће био Горилова срца те не би једном са оваковим речима, потеченим из чистог и искреног сца, подвикнуо: „Помозимо — и т. д.“

Но сад већ морамо замолити читаоце да нам опросте, јер таквијем се наводима упуштамо у област још крупнијих погрешака по што их налазимо у пријекорима Бошковићевијем Јован Б., као учитељ, исправљао је само оне погрешке те их је обично налазио по новинама, оне те их, можда, чине и његови слабији ученици; но не може му се замјерити што није мислио да изнесе и онакве, каквијех не чине ни најелабији ђаци, да изнесе погрешке немогуће, (Свршиће се.)

НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ.

(Прикупља из народа В. От.)

I.

Погибнја Нике Новелића *)

Кафу пију аге подгоричке
На чардаку на Османлића,
Међу њима Османлић бего.
Пију кафу, разговарају се;
Но што рече бег Османлићу:
„Фала Богу, браћо моја драга!
„Је ли була родила Турчина
„Да погуби три огњана змаја,
„Од Пинера од племена Јана.
„И то сва три од села Стијене:
„Једно јесте Радојев Савићу,
„А друго је Ник Новелићу,
„Они трећи Стојанов Никола —
„Дати ћу му иљаду дуката

Ову пјесму испричао ми је Милутин Б. Вукотић, гуслар са Стијене. — Скупљач.

„И даћу му двије пучке мале,
„Ни су вите ни чекићем бите,
„Но од чисте срме саливене;
„Бјеле ћу му направити дворе
„На Китицу варош Подгорицу,
„До мојије, љешне од мојије
„И да бих му кћерцу за љубовцу.“
Када Турци ово разумјеше,
Кој чујаше, чут се не смијаше,
А кој гледа, гледа земљу црну.
То зачуо Цинанићу Дмитро,
Па га ето преко Подгорице,
Докле бегу на дворе дође;
Па се њему смијерно поклонно,
Пољуби га у скут и у руку,
Па је онда Дмитро говорио:
„А за Бога, драги господару!
„Је л' истина што си обећао?
„Оли дати обећано благо
„Опом, који би ти погубио
„Три Пинера змаја огњевита?
„Тад' му беже ријеч проговара:
„Истина је, Цинанићу Дмитро!
„То ћу дати и још ћу придати,
„И дајем ти турску вјеру тврду,
„Што сам река' не ћу преварити.“
Када Дмитро бега разумио,
Одмах отле на ноге скочио,
Те бегове дворе оставио;
Па он дође у пјану механу,
Те се добро натрошио вина,
Своје срце злоћом испунио;
Па он узе у мјешину вина
И сомуна љеба бијелога,
И овнујет' меса печенога;
Па га ето уз равне ливаде,
Докле мосту Везирову дође.
Мост Везиров Дмитро пријешао,
И Малог се Брда доватио,
Докле Куку Враничком дође,
Куку Дмитру за довијек било!
Па отле кликоваше Дмитро:
„Је л' те ћегођ мпо побратиме,
„Побратиме Радојев Савићу?
„А га Савић чути не могаше,
Но га чуо Стојанов Никола.
Јер се бјеше на Сретњу вагнао
Ће чуваше пребијеле овце —
Па овако Дмитру одговара:
„Који зове побратима мога?

„Овоће се он није нашао,
„Но га ето на село Стијену.“
Када Дмитро зачуо Николу,
Овако му ријеч бесједио:
„О Никола, драги побратиме!
„Ајде мени Зету воду ладну,
„Јер имасмо нешто говорити.“
Никола је на поге скочио,
Па довати пучку по ремнику,
И Зету је воду пребродило,
Па је к Дмитру на Кук излазио.
Кад се један к другом примакоше,
Руке шире у лица се љубе,
Питају се за здравље јуначко,
И сједоме један до другог;
Онда рече Стојанов Никола:
„Ој Бога ти, побратиме Дмитро,
„Које су те доијеле виле,
„Те си данас овђе долазио?“
Чека Дмитро, на му одговара:
„Мене виле ни вијеле нишу,
„А камо ли овђе доијеле.
„Но ме мука и невоља дута
„Данас овђе, брате, доијела;
„Турци ми је зулум додијао,
„Те га више трјети не могу
„Дошло ми се, брате, потурчити!
„Од зулума проклетих Турана,
„Кој' од мене сваке јаде граде!...
„Та ме мука, брате, доијела,
„Да потражим сва три побратима,
„Дакто би ми у невољи били!
„Па те молим, драги побратиме,
„Ајде поћи на село Стијену,
„Бећеш оба наши побратима,
„Закуми их Богом истинијем,
„Нека дођу Брду Великоме,
„Па отоле одмах да идемо,
„Да идемо варош Подгорици,
„Е сам бјеле уходио овце,
„При Рибници под једном пећином;
„Код оваца ниће нико нема,
„Нако само два добра Турчина:
„Једно јесте Бојановић Фико,
„Оно друго Дековић Асане;
„То су више пребијеле овце,
„А на броју има три иладе,
„Међу њима стотина звекова,
„Ту сам добар шив р уходио,
„Би га могли лако задобити

нхотичиво. Те тако пресуди, узимајући у обзир што је Буро неунољотан, да одстоји три године тешке робије на Грможур о свом трошку, рачунајући затвор од 16 јуна 1878 године. Сувише да плати трошак и путнине, свега 22 флорина.

Д О П И С.

Н. В. КОЛАШИН, 23 марта. — Овога пута имамо да вам се похвалимо са овог нашег краја. —

Двадесетог ов. м. приснио нам је у ову нашу малу варошицу државни лекар којег је Висока Влада по својој увијавности послала, и већ га ево међу нама; а зове се г. Васиљаки Хиносе, родом Грк из Атине. Као што рекох, он је Грк родом али за нас није тако, него нам се својим доласком и послом учинио сладак. Ми смо се много обрадовали кад смо у напријед разумјели да ће Висока Влада и нама послати љекара а још више кад смо га у нашој средини вођели; јер кобна смрт, она гредом и редом понесе мнозину и прије њихове старости а то све с тога што смо вазда на овој висини и у положају ће често морамо вепети и мести се, па од туда на нас највише долазе разне грудне болести, које нас највише у развитку наших днених са овог свијета понесу. То су болести у овом нашем округу, од којих једна ено ланих понесе између нас пок. бригадира Тодора М. Вуковића а којег је мучно заборавити. Да нам помаже, бисмо се жалили на мајку природу што га није сачувала до данас те се сад више не бисмо ни бојали оне невидовне, мучке болестице те нам га укиде, јер бисмо се уздали у брзу помоћ љекара.

И ако нам је што не веле „ум за морем, а свакојако смрт за вратом“ ми из гласа кличемо: нека живи наш узвишени Господар, који се свако-руко брине и труди за свој народ, над њим лебди и од сваке га опасности чува и брани. —

У осталом, ми смо са свакојег гледлишта мирни и рајетни; толико можемо рећи, да се плаво небо промијенило од потонењг нашег гласа, и сваки дан мање више можеш на њему промјену виђети; али опет, у борби је побједа, побједити један мора, а сада сигурно над намрштеном змиом побједиће весело прољеће. Према нас је за потових неколико дана најприје киша, па послје надаће снијега са студеним вјетровима доста сабило у коштац али ипак, ако нам сунце днвно, но један сахат гране, опет нас вруће огрије да се можемо у брзо избављењу надати. — Но о „најљепшој трави и цвијећу“ те се привиђало ващем овдашњем дописнику „Досељенику“, нема још овђе ни помена.

пределним земљишним особинама, и ако је једно и исто и од једног и истог племена, а усљед своје разноврне земљишне особености, начина занимања и занимања, тако разјединило, да му је у овим својим жупама, појединих разеселених племенских чланова, и поједине ове и овако поставше жупе, појединих чланова и расплемењених, тако да се изразило племена, у појединим пределима тако раселило се и разјединило, да му је, осим видимах оних знакова Светских Грбова на опште народним застављама, потребно још јачи видими знак још В и ш и Светски Грб као преставник јединства, једног корена, народа, синова једног и истог општенародног прародитеља: онда је оно стварало такође видими знак овог свог јединства, свој светски Пределни Грб који је стављао на најугледније место своје општенародње заставе, и који је био преставник и знак јединства оног у маго помесних племена расплеменишег се првобитног племена, једног и истог народа, које је се (sic) онако разпрострело (sic) и разширило по разним: жупама, кнежинама, банинама, крајинама и т. д. једног и истог предела“.

На стр. 29 истог броја „Српства“ (Вјера у Срба до хришћанства. Пише М. С. М.) пише овако:

„У сред огромног храма махом омањеном (sic) и изшараном (sic) алево (плаво?) црвеном бојом, стајало је огромно Рујевитово наличије и т. д.“

У истом броју истога листа на стр. 30, у чланку „Пододор друштва Св. Саве“ у Ражњу (јамачно други пиеац, по исти „оријентални мурдарлук“ у редакцији):

„Освану и нова година, која и нехотично човека доводи, до узбуђености, размисљања и веселости, нарочито, што бежу овдашњи грађани са сванућем тога дана, сваки једва чекаше, кад ће једном доћи то вече; и отпочети забава“.

На истој страни се јавља: „Почетак забаве отпочет је са „го-

ла има само неколико претплатника. Из Црне Горе само један: Никшићка читаоница!...⁴

У истом писму нам се јавља, да нам се шаље „Одјек“ у ком има чланак „На ускре“, те смо се по томе надали да ћемо примити два примјерка тог „Одјека“, по нијесмо примили ни једног; прилика је да се неком на путу много свидио.

Што се пак наш дописник чуди, да „Србин“, коме није још изишао ни први број, нема у сиромашној Црној Гори више претплатника од једног једитог, не можемо му замјерити кад не зна, да „Глас Црногорца“, коме је већ година XVI-а, нема у богатој Србији, ове године, више од једног једитог уписаника, и то није никаква читаоница, и ако их Србија има можда педесет пута више од Црне Горе, но — Г. Стевца Михајловић. А прилика је да се не би ни он особито ејетно нас, да није ваљда, као родољуб старогрота кова, свикао да држи листове од свих српских крајева.

Свакојакко ће „Србин“, колико смо извјештени, добити више претплатника из Црне Горе, но што их је „Глас Црногорца“ имао никада из Србије.

ПРОСВЈЕТА.

Из Новог Сада стигла нам је ова објава:

Прослава 25-годишњице срп. нар. позоришта у Новом Саду.

I. Дан.

У понедељник 6 априла 1887.

I. Поздрав дра. Лазе Станојевића, начелника.

II. Пролог, од Милорада II. Шапчанина, говори Д. Ружић, управитељ српске народне позоришне друштине.

III. Светан говор, говори А. Хаџић, подначелник.

IV. Пријатељи. Шаљива игра у 1 чину, од Л. Лазаревића.

II. Дан.

У уторак 7 априла 1887.

I. Избирачица. Шаљива игра у 3 чина, с пјевањем од Косте Трифковића.

II. Пријекли лијек. Шаљива игра у 1 чину, написао Мита Калић.

III. Дан.

У сриједу 8. априла 1887.

Владислав. Драма у 5 чинова, од Ј. С. Поповића.

Г. Адам Мандровић, равнатељ хрват-

ског нар. земаљског позоришта у Загребу у насловној улози као гост.

IV. Дан.

У петак 10 априла 1887.

Максим Црнојевић, трагедија у 5 чинова од дра. Л. Костића, за српску позорицу удесио А. Хаџић, музика од А. Максимовића.

Г. Адам Мандровић, равнатељ хрватског нар. позоришта у Загребу у улози Иве Црнојевића као гост.

V. Дан.

У суботу 11 априла 1887

Први раздјео.

1. Сеоба Српска. Драма у 5 дјелова, од Ђ. Јакшића. (III дио I. појава.)

2. Немања. Драма у 5 чинова, од дра. Јована Суботића. (III. чин. 4 појава.)

3. Демон. Повјест и алегорија у 3 чина, написао др. Милан Јовановић. (Први дио: Кобна тајна. I. Појава.)

II. Други раздјео.

1. Краљ Вукан и И. Хисторијска драма у 5 чинова, написао Драгутин Ј. Илић. (I. чин. Прва појава.)

2. Цар Лазар. Трагедија у 5 чинова, од Матије Бана. (IV. чин. Прва појава.)

3. Ђурађ Бранковић. Драма у 5 чинова, од К. Оберњика, за српску позорицу прерадио Ј. Ђорђевић. (III. чин. Прва појава.)

Трећи раздјео.

1. Стеван посљедњи краљ босански. Историјска трагедија у 5 чинова, написао Мита Поповић. (III. чин. Прва појава.)

2. Преходница српске слободе или српски хајдучи. Трагедија у 5 чинова, написао Ђ. Малетић. (Први чин. Четврта појава.)

3. Сабља Краљевића Марка. Алегорија у два дјела, с пјесмама, од Ј. Ђорђевића и А. Хаџића, музика од Д. Јенка. (VII. Слика: Српско славља.)

Г. Тоша Јовановић, редитељ кр. срп. нар. позоришта у Биограду у улози „Краља Вуканова“, „Ђурађа Бранковића“ и „Миљка Мркоњића“ као гост.

VI. Дан.

У недјељу 12 априла 1887.

Бесједи с игранком.

На бесједи ће судјеловати посебице и узједнички ова пјевачка друштва: велико-кикиндско „Гусле“, пјевачко друштво из Карловаца, Митровице и Новог Сада, осим тога пјеваће на бесједи двије пјесме

И Савићу по истини каза,
Да на мосту није никог нема.
Отидоше мосту Везирову,
А кад мосту на крај долазили,
Онда Савић ножа поводио,
Цинанићу 'вако говорио:
„Ако би ме ноћас преварио,
„Ножем ноћас посјећу ти главу!“
А Дмитро му опет одговара:
„А не бој се, драги побратиме!
„Овђе теби пријеваре нема,
„Кунем ти се божјом вјером тврдом,
„Но напријед, родила те мајка!“
Па дођоше мосту на средини,
Тад да видиш Цинанића Дмитра,
Одмах Дмитро ускочи у Турке,
Па покликну грлом бијелијем:
„Ха сад, Турци, родила ве мајка!
„Сада ви је жеља испуњена,
„Ево вама у руке Пинери.“
Тада Турци на ноге скочише,
Оба краја моста ухватише
Међу собом Србе окопише. —
Ал' се Срби препанути не ће.
Пучо пушка Стојанов Наколо
И једно је Туре погодио,
Мртво на мост паде, на ђуприју.
Чим засвишу пушка Николина,
На свитак јој турске залупаше,
Погодише доброга јунака,
Од Стијене Нику Новељића,
И десну му ногу саломише.
Но да видиш Пинере јунако
На муку се најоше велику!
Па пламене ноже поводише,
И у Турке јуриш учинише.
Но што рече Радојев Савићу:
„Пут ми Турци, сад сте погинули!“
Испред себе размахује ножем, —
Соб' и друштву пута отворио;
Но му на пут једно Туре стаде,
А савић га ножем ударио!
Колико га лако ударио,
Ноже се његов у мост заставио.*
Савић одмах отворио пута,
На ливаде равне утекао;
Па кад дође на ливаде равне,
За собом се Савић окренуо,

* И дан данас још се познаје у који је камен Савић ножем ударио.

г. Стеван Дескашев, пјевач на народној хрватској опери у Загребу.

У П Р А В А

српског нар. позоришта.

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Гира.) најмлађа сестра руске Царице, инглешке Намљедниковице и Краља грчког а удата за војводом од Кулберланда, сином и намљедником пок. краља хановског Борфа, обољела је умно, још у почетку прошлога мјесеца. Болест је та снашла младу војвоткињу као потрагуша жестоког ревматизма у чланцима, улога (артритис). Знаци су јој: велика заборавност и нејелица. Свијетла болесница налази се у заводу за лијечење умних боника проф. Лајдесдорфа, у Деблингу код Веча. Сродни дворови, дански, руски, инглешки и грчки, извјештени су о несретном случају особитијем улацима. Најтеже је било испрва хранити је; но кад се савладала та незгода, мислио је проф. Лајдесдорф да може увјерити тужнога војна јој да ће се војвоткиња, ако Бог да, излјечити. Болесница као да је на све заборавила само се сјећа своје дјеце и распитује за њих, а има их пет, два сина и три шћери. Из Лондона јављају:

„Овијех дана причала је намљедниковица, Кнегиња уелска, за обједом ову успомену из живота своје обољеле сестре, војвоткиње Кумберланске:

„Кад смо још биле сасвим мала дјеца, занита нас једном наша дадиља: „Шта бисте ви радиле, кад бисте једном допале велике, врло велике невоље? (И то је била паметна, врло паметна жена, та краљевска дадиља! Ур). На то ће рећи Дагмар, садашња царица руска: „Ја бих ваздан плакала.“ Ја рекох: „Ја бих много читала и много бих се молила Богу, да заборавим на своју тугу.“ Тира се њекако чудновато погледа по челу, па онда рече: „Кад би мене кадгод снашла велика каква несрећа, ја бих знала особити лијек против тога: Ја бих сасвим просто престала мислити.“ — Уз то још тужно рече кнегиња уелска: „Моја је сестра била, то се види из њезиних писама, врло сретна у свом породичком животу; сам Бог зна, какве су се силе стекле, те је тако јадно извршила што је била наумила још као дијете.“

(Дика Поле), стари римски амфитеатар, пропао је невидовно у земљу, 1 априла по н. Без икаквог потреса, без икаквог знака или навјештаја у природи, проломи се земља у један час испод поноситијех остатака дивне грађевине и, у исти тренут, прогута земља најљешни спомен римске старине на источном бријегу јадранског мора. Из провале те се отворила, куљају, веле, ваздан њеки димови. —

— Иде ли му ико од друштине. —

Али за њим нико не иђаше,
Нако само Стојанов Никола.
А остаде Ника Новељићу,
Са Чокетом својим побратимом,
На каменом мосту Везирову.
Но ну виђи витеза јунака,
Радуловић сокола Чокету;
Кад су њему муке додијале,
Сисекући око себе Турке,
Па виђаше да утећ не може,
На врх моста јунак искочио,
А сврх њега у воду Морачу
Када паде у воду студену
Он разману крилом и раменом,
Исплови води на обалу,
Па утече здраво и весело.
Но остаде Ника Новељићу,
На сред моста у љутим ранама.
Па са моста рањен кликоваше.
„О Савићу, мио побратиме,
„Зар ћете ме овђе оставити,
„Да ме жива посијеку Турци?
„Да су тебе ране допануле,
„Не би тебе Ника оставио, —
„Докле му је на рамена главе!“ —
Види Савић да ништа не може,
Али опет бије се с Турцима,
Али Ники ништа не помага.
Када виђе Ника Новељићу,
Да га жива хоће посјећ Турци,
Он кликује грлом бијелијем,
Тз дозива Аровић Шабана,
Од гиздаве варош Подгорице,
Овако му јунак проговара:
„О Шабане, бијесан Турцине!
„Видим сада да ћу погинути,
„Него дођи да свијем главу,
„Кад је не би гори уграбало.“
Кад је Шабан Нику разумио,
На лаке је ноге поскочио,
И пламена ножа извадио,
Да му добру посијече главу;
Но се јунак сјећи не даваше
Но сједећи пушку дохватно,
Те јој живу ватру поклонио,
И погоди Аровић Шабана,
— Са приом га земљом саставио;
Пушку баца у воду Морачу,
Да се са њом не поносе Турци.

До сад нема опширнијег извјештаја, а надамо се да можда и није све тако, јер у задарскијем листовима пошљедње поште још не налазимо о томе догађају трага.

ОБЈАВА.

У Грахову продаваће се, ради дугова, непокретно имање Јована А. Ковачевића, по имену мјеста: Челипа, Крња Јела и Бранковица, с метехом. У сва три комада има 30 рала и 5 коса ливаде. На ту се баштину продају и двије куће стајаће и пола од једног дућана.

Ко би гођ желио од горјереченог имања купити, ваља да се пријави у суд у Грахово до 1 маја ове године, јер се тим даном прекида јавна продаја.

Број 116.³

Грахово, 26 марта 1887.

Канетан
АТИМ ДАКОВИЋ.

ОБЈАВА.

Гг. Свештенике и учитеље долеподписати обзнањује, да се код истог налази 50 унача извршеног сјемена свилених бубица, које је на дар послао пречасни госп. прота Лазар Ерцеговић, за распројектање овога кориснога производа у Црној Гори. Који би желио од истога сјемена добити нека се директно обрати што прије на подписатог да исто сјеме бесплатно добију.

Цетиње, 20. Марта 1887.

Филип Радичевић.

ОБЈАВА.

Мој син Нешо Ђоков Ђањевић пошао је има већ 4. године знатом терзијским у Биоград ради материјалне помоћи, па се после преселио у Крагујевац а оатле у Софију, у Бугарској. Не имајући извјешћа о животу или смрти мога сина, овим умољавам све дотичне власти и поједине људе, који би шта год о њему знали да ме изволе извјештити у Подгорици.

Подгорица, 1. Априла 1887.

Стево Ђањевић.

Међу собом кад виђоше Турци,
Е погнбе Аровић Шабане,
Бога ми се на муку нагнаше,
Али добро Туре искочио,
По имену Дрицковић Ајдаре,
Да он Ники посијече главу;
Но га Ника кубурама гађе
И живо му срце изгорио. —
Пушке баца у воду Морачу,
Да се шкима не поносе Турци;
Па и треће Туре искочио,
Из сред Хота хотски барјактаре,
Да му добру посијече главу.
Ал је Ника ножа поводио,
Њим Турчина добро ударио,
Док му паде на сред моста глава.
Када Турци очима виђоше
Да им Турца погуби тројицу,
Сви скочише Нику посијекше.
Када Ники главу посеконше,
Тада Турци с моста отидоше
На гиздаву варош Подгорицу,
Да бине се бегу похвалили:
Да су Ники главу изгубили!
Каменом се Турци похвалили!
Кад четири за њег' остависте!...
А да видиш Османовић бегу,
Кад дозива Дмитра Цинанића,
Да му даде што је обећао.
Када Дмитро пред њим излазио,
Њему беже онда проговара:
„Бре, кауре, што си преварио,
„Те толики погнбеше Турци?“
Чека Дмитро, на му одговара:
„Ја нијесам тебе преварио!
„До моста сам Пинере довео,
„Предао их у руке Турцима;
„Крив нијесам што их пропустише.“
„Ти си тако добро учинио,
„А ја ћу те боље наградити.“
Па дозива своје вјерне слуге,
„Брже пашче бајте у тамницу,
„Нек' ту вије докле изагнје!“